بسمه تعالی

دستورالعمل برنامه ریزی و اجرای فرایند نحوه ارائه خدمات مشاوره شیردهی

دستور العمل حاضرشامل چهار بخش می باشد که در بخش اول و دوم محل استقرار واحدهای مشاوره، نحوه محاسبه، تعداد بار مراقبت ها و تعداد مشاورین مورد نیاز را مشخص می کند و در بخش سوم و چهارم شرح وظایف و تجهیزات مورد نیاز واحد مشاوره تعیین شده است.

الف-- محل استقرار واحد مشاوره شیردهی، در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی است و فعالیت ها بایستی به صورت فعال انجام و پیگیری شده و در سامانه های مربوطه ، به صورت روزانه ثبت گردد

ب-نحوه محاسبه تعداد بار مراقبت ها و واحد مشاوره شیردهی مورد نیاز:

۱-نحوه محاسبه تعداد خدمات مشاوره شیردهی مورد نیاز بر حسب مشاور برای کودکان زیر دو سال به ازای جمعیت در دانشگاه/ شهرستان به شرح زیر است:

تقریبا حدود ۲.۵ درصد از کل جمعیت، کودکان زیر دو سال هستند که به طور مثال در جمعیت ۵۰۰۰۰۰ نفر، معادل ۱۲۵۰۰ نفر است که حدود ۱.۵ درصد آن، زیر یکسال و ۱ درصد هم یک تا دو سال است.

به عبارتی تعداد کودکان زیر یکسال در جمعیت ۵۰۰۰۰۰ نفر ، ۷۵۰۰ نفر و یک تا دو سال ۵۰۰۰ نفر محاسبه می شود .

۲-تعداد خدمات مشاوره برای کودک زیر یکسال ۵ بار در سال و برای کودک یک تا دو سال ۳ بار در سال پیش بینی می شود.

به طور مثال :

در جمعیت کودکان زیر یکسال ۷۵۰۰ نفر، تعداد موارد نیازمند خدمات مشاوره (۳۰ درصد از جمعیت)، ۲۲۵۰ نفر و تعداد بار مراقبت های مشاوره ای ۱۱۲۵۰در سال است.

در جمعیت کودکان یک تا دو سال ۵۰۰۰ نفر ، تعداد موارد نیازمند خدمات مشاوره ، ۱۵۰۰ نفر(تقریبا ۳۰درصد جمعیت) و تعداد بار مراقبت های مشاوره ای ۴۵۰۰ مورد در سال است.

۳-محاسبه تعداد خدمات در هر روز کاری

با احتساب ۲۰ دقیقه زمان لازم برای هر مشاوره و با در نظر گرفتن روزانه ۶ ساعت کاری مشاور، ۱۸ مشاوره باید انجام شود. لذا اگر در جمعیت ۱۲۵۰۰ نفر تعداد مشاوره پیش بینی شده برای ۳۷۵۰ از کودکان زیر دوسال(مجموع ۲۲۵۰ و ۱۵۰۰)، ۱۵۷۵۰مورد در سال باشد، با تقسیم بر ۲۵۰ روز کاری معادل ۶۳ مشاوره در روز می شود .

۴-با در نظر گرفتن ۶۳مشاوره در سال و تقسیم آن بر ۱۸، تعداد مشاور مورد نیاز برای جمعیت زیر دو سال ۱۲۵۰۰ نفر ، ۳.۵ مشاور محاسبه می شود .

۵-با توجه به محاسبه حداقل تعداد خدمات مشاوره در روز(۱۸ مورد) به ازای هرمشاور تعداد مشاورین در دانشگاه/ دانشکده محاسبه شده و مطابق جدول زیر مازاد مشاور مورد نیاز نیز برآورد می گردد.

٦-اضـــافه کردن تعداد مازاد مشـــاور محاســـبه شـــده با در نظر گرفتن شـــرایط خاص و غیر مترقبه و مراقبت های پیگیری در کودکان زیر دوســـال و تامین دســـترســـی همه خانوار ها به ویژه در مناطق روستایی و... ضروری است. مطابق جدول زیر تعداد مازاد و کل محاسبه می شود.

جدول۱- نحوه برآورد تعداد مشاورین مورد نیاز دانشگاه ها/ دانشکده ها

تعداد (بازه) مشاور برآورد شده برای دانشگاه	تعداد مشاورین مازاد نیاز	تعداد کل
٥-١٠	١	٦-١١
١١-٢٠	٢	١٣-٢٢
٢١-٤٠	٣	٢٤-٤٣
٤١-٦٠	٤	٤٥-٦٤
٦١-٨٠	٥	٦٦-٨٥
٨١-١٠٠	٦	٨٧-١٠٦
.....	.....	.....

ج- شرح وظایف مشاورین

- تشکیل و تکمیل پرونده
- آموزش های دوران بارداری(نقش و اهمیت تغذیه کودک با شـــیرمادر بر ســـلامت مادر و شـــیرخوار ، تماس پوستی زود هنگام مادر و نوزاد و اهمیت اولین تغذیه با آغوز طی ساعت اول تولد، آموزش نحوه در آغوش گرفتن شیرخوار و طرز شیردادن با استفاده از عروسک و...)
- مشاهده و معاینه پستان ها به منظور ارائه اطلاعات و راهنمایی های لازم
- مشاور با مادر بعد از زایمان در صورت وجود مشکل شیردهی و سلامت مادر و شیرخوار و مشاوره با پدر در اولین فرصت بعد از زایمان
- پیگیری مشـاوره با مادران با شـرایط ویژه از نظر شـیردهی در روزهای اول پس از زایمان ارزیابی و ضعیت سلامت مادر و شیرخوار و آموزش و کمک و حمایت آنان
- انجام مشـــاوره های تلفنی و پاســـخ به پرســـش های مادران و راهنمایی آنان در حد شـــرح وظایف تعیین شده
- انجام مشاوره با سایر اعضاء خانواده در موارد ضروری
- ارجاع به سطوح بالاتر در موارد نیاز مادر یا شیرخوار
- پیگیری موارد مشاوره شده برای اطمینان یافتن از رفع مشکلات احتمالی شیردهی(تلفنی، حضوری یا در صورت امکان ویزیت در منزل)
- برنامه ریزی و اجرای برنامه آموزشی به خانواده ها، همکاران و جامعه
- تهیه و توزیع مطالب آموزشـــی در زمینه تغذیه با شـــیر مادر و تغذیه تکمیلی با رعایت اســـتاندارد های مورد تایید کمیته کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر

- مشارکت در طراحی مداخلات و اجرای آنها به منظور بهبود وضعیت شاخص های شیر مادر در سطح ارائه خدمت و کاهش استفاده از شیر مصنوعی خودسرانه و بدون اندیکاسیون
- نظارت بر فرایند ارائه خدمات شیردهی

د-حداقل تجهیزات مورد نیاز واحد مشاوره شیردهی شامل موارد زیر است:

-بسته کمک شیردهی استاندارد شامل:

- عروسک
- ماکت نوزاد/ عروسک
- ماکت پستان ،
- پوستر / فلیپ چارت تصویری
- پمفلت
- کتاب و جزوات آموزشی مربوطه

-وسایل دوشیدن شیر

- شیردوش برقی و شیردوش دستی

- پوشش محافظ نوک پستان

-صندلی راحتی مبلی و مناسب شیردهی برای مادران

- بالش شیردهی و زیر پایی

لازم به ذکر است در مراکز خدمات جامع سلامت ضروری است فضای آموزش گروهی با امکانات آموزشی ازجمله تلویزیون جهت آموزش مادران باردار و شیرده وجود داشته باشد.

اداره سلامت کودکان-مرکز جوانی جمعیت ، سلامت خانواده و مدارس

معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شهریور-۱۴۰۳